

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Gfv.V.30.531/2022/5.

A tanács tagjai: Dr. Bartal Géza a tanács elnöke
Dr. Cseh Attila előadó bíró
Dr. Csesznok Judit Anna bíró
Dr. Puskás Péter bíró
Szolnokiné dr. Csernay Krisztina

A felperes: felperes1
(cím1)

A felperes képviselője: Dr. Kovács Péter András ügyvéd
(cím2)

Az alperes: alperes1
(cím3)

Az alperes képviselői: ügyvédi iroda
ügyintéző: dr. Szabó Iván ügyvéd
(cím4)

A per tárgya: Közüzemi díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Győri Ítéltábla
Gf.II.20.009/2022/15/I. számú rész- és közbenső ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Székesfehérvári Törvényszék
26.G.40.006/2021/17. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős rész- és közbenső ítélet felülvizsgálattal érintett közbenső ítéleti rendelkezését az elsőfokú ítéletre kiterjedően hatályon kívül helyezi és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Az alperes felülvizsgálati eljárási költségét 100.000 (százezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] város az 1964. évi partfalcsúszást követően, az 1960-as évek második felében partvédelmi kutakat telepítettek, az azokból kitermelt talaj- és rétegvizet (a továbbiakban együtt: rétegvíz) – ellentételezés nélkül – a városi szennyvízhálózatba vezették be.

[2] A partvédelmi kutakat 1993 februárjától 2016. december 31. napjáig a cég1, majd 2017. január 1. napjától az alperes üzemeltette.

[3] A per tárgyát képező időszakban a cég2 üzemeltetőjeként a felperes kezelésébe tartozott a zárt szennyvíz- és csapadékvíz csatorna, illetve az egyesített rendszerű csatornahálózat üzemeltetése. Az egyesített csatornahálózat két főgyűjtőjéhez csatlakozó gyűjtőn és mellékgyűjtőn került elvezetésre a kommunális szennyvíz, a lehulló csapadékvíz, továbbá a folyamatosan kitermelt rétegvíz.

[4] A felperes 2013-ban a kutakból kitermelt és az egyesített csatornahálózatba bevezetett vízmennyiség utáni közüzemi díj megfizetése iránt indított pert a cég1 I. rendű, illetve hivatal II. rendű alperes ellen (a továbbiakban párhuzamos per). Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 206. § (1) bekezdésére és a víziközmű szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 51. § (3) bekezdésére alapította. Arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes a neki megküldött szerződéstervezetet nem volt hajlandó aláírni, így az általa üzemeltetett egyesített csatornahálózatba bevezetett rétegvíz esetében a szennyvízelvezetési és tisztítási szolgáltatást írásban megkötött közüzemi szerződés nélkül vette igénybe. Emiatt a Vksztv. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Vksztv. Vhr.) 59. § (1) bekezdése szerinti díj megfizetésére köteles.

[5] A párhuzamos perben a Dunaújvárosi Járásbíróság 9.G.21.402/2013/19. szám alatti rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes az általa üzemeltetett partvédelmi kutakból kitermelt és városi szennyvízhálózatába vezetett vízmennyiség után közüzemi díj fizetésére köteles, míg a II. rendű alperessel szemben a keresetet elutasította. A II. rendű alperes vonatkozásában az elsőfokú részítélet első fokon jogerőre emelkedett.

[6] A Székesfehérvári Törvényszék 1.Gf.40.209/2015/37. számú közbenső ítéletével az elsőfokú közbenső ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság – elsőfokú bíróságától eltérő – jogi álláspontja az volt, hogy a csápos kutakból kinyert víz elvezetésére nem terjed ki a felperes és a II. rendű alperes, valamint a közműtulajdonos cég3 Zrt. között 2003. január 2. napján létrejött szolgáltatási-vállalkozási szerződés. Nem állapítható meg, hogy a partvédelmi kutakból kinyert vizek elvezetésére és az ellenszolgáltatás teljesítésére, illetve annak mértékére vonatkozóan megállapodás jött volna létre a felek között, illetve, hogy a peres felek egyéb megállapodásaik során számoltak volna az I. rendű alperes vízkibocsátásával. Ugyanakkor kizártnak minősítette, hogy a felperes (illetve a felperesi jogelőd) kellő gondosság és a karbantartási kötelezettsége teljesítése mellett ne észlelte volna, hogy az I. rendű alperes részéről nagyobb mennyiségű víz érkezik a csapadék- és szennyvízelvezető rendszerbe. Ebből kiindulva tudomással kellett bírjon a felperes arról, hogy az I. rendű alperes a csatornahálózatot igénybe veszi. Bár a felperes és az I. rendű alperes között az ingyenességre vonatkozóan sem volt kifejezett megállapodás, az igényérvényesítés hosszú időn keresztül történő elmulasztásából csak az következik, hogy a felperes az érintett vizek elvezetését és tisztítását – ráutaló magatartással – ellenszolgáltatás nélkül végezte, ez azonban nem akadályozza annak, hogy a korábbi ingyenes használatot a felperes ne tehetné a jövőre nézve visszatérhessé.

[7] A felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria a Pfv.V.22.035/2017/7. számú végzésével a jogerős közbenső ítéletet az elsőfokú közbenső ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Rámutatott, hogy a jogerős közbenső ítélet rendelkező része és indokolása nincs összhangban. A közbenső ítélet szerint az I. rendű alperes közüzemi díj megfizetésére köteles, ami feltételezi, hogy a felek között közüzemi szolgáltatásra vonatkozó jogviszony áll fenn. Az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályhelyek [rPtk. 387. §, rPtk. 198. § (3), Vksztv. 51. § (3) bekezdés] azonban nem közüzemi szerződésről és közüzemi díjfizetési kötelezettségről, hanem közszolgáltatási szerződésről és közszolgáltatási díjról szólnak, mely szóhasználatbéli eltérés egyúttal a jogszabályi háttér eltérését is jelenti. A másodfokú bíróság közbenső ítélete jogszabályi hivatkozással megerősített jogi következtetést nem tartalmaz. Nem állapítható meg, hogy az alkalmazandó jogszabályokat a bíróságok milyen időpontra vonatkoztatták, mikortól hatályos jogszabályokat találtak alkalmazandónak, s mely jogszabály alkalmazása mellett került helybenhagyásra az elsőfokú közbenső ítéleti rendelkezés. A tényállás is hiányos, mert a felperes és az I. rendű alperes jogviszonya mellett az I-II. rendű alperesek közötti jogviszony feltárására nem került sor.

[8] A párhuzamos per – anélkül, hogy a bíróság a felek jogviszonyát illetően állást foglalt volna – jogerősen befejeződött, azonban a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás van folyamatban.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[9] A felperes keresetében az alperesnek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:2. §-a, 6:256. §-a, a Vksztv. 2. § 24. pontja, a Vksztv. Vhr. 59. § (1) bekezdése alapján 108.062.994 forint és az annak alapját képező nyolc számla szerinti esedékességtől számított, a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kötelezését kérte. A felperes számláiban a 2017. január 1. és 2017. augusztus 31. napja közötti időszakra (a továbbiakban: perbeli időszak) 267.004 köbméter vízmennyiség után számított fel külön-külön kimutatott szennyvízelvezetési, szennyvíztisztítási díjat és vízterhelési díjelőleget. [Ettől a kereset összesítő táblázata a 2017. június havi mennyiség (a számlázott 34.092 köbméter helyett 33.741 köbméter) és annak díja tekintetében eltért, így a kereset alapja 266.653 köbméter vízmennyiség volt.]

[10] A felperes arra hivatkozott, hogy az egyesített hálózaton elvezetett, a szennyvíztisztító telepre kerülő és megtisztított „keverékszennyvíznek” része a 2017. január 1. napjától az alperes által üzemeltetett kúthálózat által folyamatosan termelt rétegvíz is.

[11] Szerinte a párhuzamos perben a bíróság megállapította a kutakat korábban működtető cég1 díjfizetési kötelezettségét, mely perről tudomással bírt az alperes is, ennek ellenére a kitermelt rétegvíz szennyvízhálózatba bocsátását – a neki megküldött szerződéstervezet aláírása és díjfizetés nélkül – tovább folytatta. Érvelése értelmében a kereset alapjaként megjelölt jogszabályi rendelkezések a közte és a szolgáltatást ténylegesen igénybe vevő között – szerződés aláírásától függetlenül is – megteremtik a jogviszonyt, s a szolgáltatást igénybe vevő díjfizetési kötelezettségét. A kereset összegét az általa kigyűjtött bebocsátási adatokból kalkulálta.

[12] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, hogy a közszolgáltatási jogviszony létrejöttéhez a Vksztv. 51. § (3) bekezdése és a Vksztv. Vhr. 56. § (2) bekezdése kifejezetten írásban történő szerződéskötést ír elő. A felperes ilyen szerződést nem csatolt. Nincs olyan, a perbeli esetre vonatkoztatható kifejezett jogszabályi rendelkezés, amelyre figyelemmel – akár az rPtk. 198. § (3) bekezdése, akár a Ptk. 6:2. §-a alapján – szerződéskötés nélkül megállapítható lenne a kötelelem létrejötte.

[13] Előadta, hogy a partvédelmi művekből (csápos kutakból és víztelenítő aknákból) származó vízzel összefüggésben a felperes szennyvíz-elvezetési és tisztítási szolgáltatást nem végzett, s a szennyvíztisztító telepet ténylegesen nem is ő üzemelteti. A Vksztv. szerinti felhasználói státuszhoz vízhasználat is szükséges. Vízhasználat és szennyvíz bebocsátás hiányában a peres felek között közüzemi, illetve közszolgáltatási szerződés nem jöhetett létre

[14] A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban Vgtv.) 1. számú melléklete 23. pontjának megfelelő vízhasználat nem valósult meg. Nem minősül a Vgtv. 1. számú melléklete 24. pontja szerinti vízhasználónak sem, kizárólag olyan – vízhasználattal nem járó – vízkárelhárítási, illetve vízkár megelőzési tevékenységet folytatott, ami nem járt szennyvíz bebocsátással. Vízhasználói minősége hiányát a hatósági határozatok is alátámasztják. A vízjogi létesítési engedély és a vízjogi üzemeltetési engedély értelmében a kitermelt víz hasznosítás nélkül kerül a tisztítóba (G.40.118/2017/A/9., A/10. és A/11.).

[15] Érvelése értelmében az általa folytatott – vízhasználattal nem járó – vízkárelhárítási és vízkármegelőzési tevékenység legfeljebb a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) számú Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 17. § (1) bekezdése szerinti kártalanítási kötelezettséget eredményezhetne, de a felperes ilyen – kártalanítás iránti – keresetet nem terjesztett elő. A felperesnek kára nem is merülhetett fel, mert a csatornahálózat és a szennyvíztisztító telep eleve úgy került megtervezésre, hogy annak során kalkuláltak az évtizedek óta folyamatos rétegvíz bebocsátással, emiatt a fogyasztóknak számlázott hatósági díjban a felperes minden költsége – így a perbeli is – figyelembevételre került.

[16] Az alperes vitatta a kereset összecszerúságát is annak bizonyíthatatlansága okán. Utalt arra, hogy a felperes nem az általa közölt mérőóraállások alapján állította ki a számláit. Az alperesi mérőóraállások sem képezhetik az elszámolás alapját, mert a vízmérőkkel kizárólag vízkárelhárítási, vízkármegelőzési tevékenységhez kapcsolódóan történik a rétegvíz hozam mérése, így ezen mérőórák nem felelnek meg a közszolgáltatási szerződés mérésre irányadó jogszabályi rendelkezéseinek [Vksztv. 52. § (3) bekezdés, Vksztv. Vhr. 62. § (1) bekezdés, 63. § (5) bekezdés és 67. § (1) bekezdés]

Az elsőfokú ítélet és másodfokú rész- és közbenső ítélet

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint a bizonyítási teherre vonatkozó bírói tájékoztatást követően sem igazolta a felperes, hogy a felek viszonylatában közüzemi szerződés jött volna létre, illetve bizonyítatlan maradt a követelés összege is. A felperes által a kereset alapjaként megjelölt jogszabályi rendelkezések – a Kúria párhuzamos perben hozott hatályon kívül helyező végzése tükrében – e perben sem voltak alkalmazhatóak, valamint a kereseti tényelőadás is korrekcióra szorult volna, de a felperes ennek nem tett eleget [rPp. 164. § (1) bekezdés].

[18] A párhuzamos perben a Kúria hatályon kívül helyező végzésében kifejtettekkel egyezően – a jelen perben sem tudta meghatározni, hogy a felek között mikor és milyen jogviszony jött létre, s az esetlegesen korábban létrejött jogviszony tekintetében az alperes miként tekinthető jogutódnak. Olyan részletes tényelőadást sem tett, melyből megállapítható lenne, hogy a felek jogviszonyának mik az előzményei, s e jogviszonyra milyen anyagi jog irányadó. Emiatt a kereset kapcsán nem látta meghatározhatónak, hogy milyen jogszabályi hivatkozások és milyen irányadó anyagi jog alapján kellene a felek jogviszonyát vizsgálnia.

[19] A követelés összecszerúsége körében sem oldotta fel a felperes azt az ellentmondást, ami a rendelkezésre álló adatok, illetve az önkormányzattól, valamint a közérdekű perben az alperestől kapott adatok között fennáll, így követelése egzakt módon számszakilag sem volt levezethető.

[20] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 253. § (2) bekezdése alapján, a 213. § (2) és (3) bekezdések alkalmazásával hozott rész- és közbenső ítéletében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperest a 2017. január 1. napja és 2017. augusztus 31. napja közötti időszakra fizetési kötelezettség terheli az általa üzemeltetett partvédelmi kutakból származó réteg- és talajvíz felperes által üzemeltetett egyesített csatornarendszerben történő elvezetése és megtisztítása után. A fenti időszakra eső, 1.188.659 forint vízterhelési díjelőleg (környezetterhelési díj) megfizetése iránti keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

[21] Mindenekelőtt arra mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy a párhuzamos pernek – a nyilvánvaló tartalmi összefüggések ellenére – nem volt kihatása a jelen perben érvényesített igény elbírálására: egyrészt az alperes nem tekinthető a párhuzamos per I. rendű alperese (a cég1) jogutódjának (hiányzik a félazonosság), másrészt a párhuzamos perben érvényesített igény háttérében álló időszak sem azonos a perbelivel, így a két perben érvényesített igény viszonylatában az rPp. 229. § (1) bekezdése szerinti helyzet nem áll fenn. Harmadsorban a párhuzamos perben hozott jogerős közbenső ítélet időközben hatályon kívül helyezésére is került.

[22] A jogerős határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság tévesen ítélte meg nem határozhatónak – a történeti tényállás hiányosságai folytán –, hogy a bíróságnak a keresetben tévesen megjelölt jogszabályi rendelkezésekhez képest milyen alapon kellene a keresetet elbírálnia. Rögzítette, hogy a felperes keresetében (bár valóban tévesen közszolgáltatási díjigényként) megjelölte az érvényesíteni kívánt jogot: a szennyvízelvezetés és tisztítás díja iránti igényét, előadta az érvényesített jog alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait, így keresete nem volt hiányosnak tekinthető. A per érdemére tartozó kérdés, hogy a felperes által előadott tények és a megjelölt bizonyítékok az érvényesített igényt mennyiben alapozzák meg.

[23] A másodfokú bíróság rámutatott, az elsőfokú bíróság lényegében amiatt utasította el a felperes keresetét, mert nem találta adekvátnak az előadott tényállással a kereset jogi alapjaként megjelölt jogszabályi rendelkezéseket. Az eljárásra azonban az rPp. rendelkezései voltak irányadók, így elegendő volt az érvényesíteni kívánt jog megjelölése, az annak alapjául szolgáló jogszabályi hivatkozások feltüntetése nem volt követelmény. A fél általi téves jogi minősítés, a követelés jogcímének hiányos vagy helytelen megjelölése az elsőfokú bíróságot nem kötötte. Kiemelte, hogy a kérelemhez kötöttség nem fogható fel úgy, hogy ha a fél a perbeli jogviszonyt tévesen minősíti, rossz jogcímet jelöl meg, akkor a bíróság ne dönthetne a helyes jogcím alapján, ha a helyes minősítéshez valamennyi tény, bizonyíték, adat rendelkezésre áll (EBH 2004.1143.). Olyan esetben, ha a fél a keresete alapjául szolgáló tényekkel összhangban nem álló jogi minősítésre hivatkozik, a bíróságnak a kereset tartalmának megállapítása és a jogvita érdemi eldöntése során az előadott tényekből kell kiindulnia, a jogcím téves megjelölésének következményei nem értékelhetők az rPp.164.§ (1) bekezdése körében.

[24] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak a közüzemi (közszolgáltatási) jogviszony létrejöttének hiányával kapcsolatban kifejtett álláspontjával.

[25] Ezzel összefüggésben kiemelte: nem vitatott, hogy a felek között szerződéskötésre nem került sor. A felperes kötelemkeletkeztető tényként a Ptk. 6:2. § (3) bekezdésére és 6:256. §-ában foglaltakra hivatkozott. Előbbi értelmében kötelelem jogszabályból akkor keletkezik, ha jogszabály így rendelkezik és meghatározza a kötelezettet, a jogosultat és a szolgáltatást. A Vksztv. definiálja ugyan a víziközmű szolgáltatási jogviszony [Vkszt.51.§ (1) bekezdés] elemeit: a kötelezettet, a jogosultat és a szolgáltatást [Vksztv. 2. § 6. pont, 24. pont, Vksztv. Vhr. 1. § 44. pont], azonban a per tárgyát képező tevékenység (a rétegvíz elvezetése

és tisztítása) nem tartozik a Vksztv. hatálya alá, a perbeli speciális (országosan is egyedülálló helyzet) a szakági jogszabályi rendelkezések által nem szabályozott. A Vksztv. hatálya alá tartozó víziközmű szolgáltatási ágazatok: a közműves ivóvíz ellátás, és az ahhoz kapcsolódó tűzvíz biztosítása, a közműves szennyvízelvezetés és tisztítás, illetve az egyesített rendszerű csapadékvíz elvezetése (Vksztv. 2. § 24. pont) A per tárgyát képező réteg- és talajvíz nem minősül háztartási szennyvíznek (Vksztv. Vhr. 15. pont), sem ipari szennyvíznek (Vksztv. Vhr. 16. pont), sem használt víznek (Vksztv. Vhr. 9. pont). Az alperesi tevékenység (a rétegvíz elvezetése) nem minősül a Vgtv. 1. számú melléklete 23. pontja szerinti vízhasználatnak sem, mivel nem a víz hasznosítása érdekében befolyásolja a víz lefolyási, áramlási viszonyainak mennyiségét, minőségét.

[26] A másodfokú bíróság kifejtette: a Vksztv. 51. § (7) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 6:256. § (2) bekezdése szerinti – a szolgáltatót terhelő – szerződéskötési kötelezettség csak a fentiekben felsorolt víziközmű-szolgáltatási ágazatokra vonatkozóan áll fenn, a per tárgyát képező rétegvíz elvezetésére nem. A Vksztv. tárgyi hatálya hiányában nem volt jelentősége annak sem, hogy az alperes nem minősül a Vksztv. 2. § 15. pontja szerinti lakossági felhasználónak, hanem a Vksztv. 2. § 31. pontja szerinti olyan gazdálkodó szervezet, mely esetében – ha a Vkszt. hatálya kiterjedne rá – a közszolgáltatási jogviszony nem jöhetne létre a szolgáltatás igénybevételével (Vksztv. 51. § (3) bekezdés), csak írásbeli szerződés megkötésével.

[27] Helyesnek ítélte a másodfokú bíróság az alperes hivatkozását abban a tekintetben, hogy a csápos kutakból és a víztelenítő aknákból történő vízkitermeléssel város1 a Vgtv. 4. § (1) bekezdés f) pontja szerinti vízkárelhárítási és vízkármegelőzési kötelezettségének tesz eleget. Hangsúlyozta azonban, hogy az önkormányzat e feladatot az alperesre telepítette, így a felperes szolgáltatása kapcsán az alperes oldalán jelentkező előny pénzbeli egyenértékének megfizetésére az alperes köteles.

[28] A másodfokú bíróság indoklásában rögzítette: tény, hogy a felperes a szennyvíztisztítást kiszervezte (Vksztv. 2.§ 13. pont), az igény érvényesíthetősége (kereshetőségi joga) szempontjából azonban ennek nem volt jelentősége.

[29] A másodfokú bíróság kitért arra is, hogy a csápos kutakból és a víztelenítő aknákból történő víz kitermelése eredményeként jelentkező fölös vízmennyiség (mely eredendően nem szennyvíz) elvezetésére nem csak a perbeli lehetőség állt rendelkezésre. Csak történetileg és műszakilag alakult úgy, hogy 1968-tól 2017. novemberéig az egyesített csatornahálózatba került bevezetésre e vízmennyiség, a felperes által üzemeltetett rendszer igénybevételét mellőző – más jellegű – elvezetés 2017 novemberére valósult meg.

[30] Abból, hogy a per tárgyát megelőző időszak kapcsán a felperes a jelen perbelivel azonos szolgáltatás nyújtása miatt díjigénnyel lépett fel a céggel és várossal szemben, a másodfokú bíróság szerint az alperes is szükségképpen tisztában kellett legyen azzal, hogy amennyiben az önkormányzatot terhelő, de utóbb reá telepített kötelezettség teljesítéséhez igénybe veszi a felperes rendszerét és szolgáltatását, az nem maradhat ellenszolgáltatás nélkül. A megküldött szerződéstervezetet azonban az alperes nem fogadta el, azt nem írta alá. A díjazásban (illetve az ingyenességben) mint lényeges szerződési feltételben történt megállapodás hiányában a per tárgyát képező (alapvetően vállalkozási tartalmú) tevékenységre vonatkozó szerződés létrejötte nem állapítható meg, emiatt a már teljesített szolgáltatás elszámolására a jogalap nélküli gazdagodás szabályai az irányadók.

[31] A Ptk. 6:579. § (1) bekezdésére és 6:580.§-ára utalva a másodfokú bíróság úgy ítélte, hogy bár az alperes hivatkozott az előny hiányaként arra, hogy a felperes valamennyi költsége térül a hatósági díjakban, ezt az állítását semmivel nem támasztotta alá, és az ellentétes a Vksztv. 62.§ (4) bekezdésében foglaltakkal is. E rendelkezés ugyanis az egyesített csapadékvíz és szennyvízelvezető rendszerek tekintetében csak a csapadékvíz elvezetés

költségeire mondja ki azt, hogy a csapadékvíz elvezetés költsége a szennyvízelvezetés és tisztítás díjában térül meg.

[32] A kifejtettek alapján a réteg és talajvíz elvezetésének és tisztításának díja (a kereset 1. és 2. eleme) erejéig a másodfokú bíróság a keresetet jogalapjában alaposnak ítélte, és – miután az összecszerűség elbírálásához szükséges adatok nem álltak rendelkezésre, ugyanakkor a jog fennállása és a felperest megillető követelés összege vonatkozásában a vita elkülöníthető volt – az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a jog fennálltát az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján közbenső ítéleti rendelkezéssel [rPp. 213. § (3) bekezdése] megállapította.

[33] Az alperes oldalán jelentkező előny pénzbeli egyenértékének meghatározása kapcsán a másodfokú bíróság rámutatott, hogy az – miután a Vkszv. rendelkezései és az az alapján kalkulált hatósági díjak a perbeli jogviszonyra nem irányadóak – szakkérdésnek minősül. Tájékoztatást követően a felperes indítványozta igazságügyi szakértő kirendelését, vállalta díjának előlegezését. Az összecszerűség tekintetében tovább folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak e bizonyítási indítvány alapján lefolytatandó bizonyítás eredménye alapján kell határozni a kereset első két eleméről.

[34] E körben iránymutatásként a másodfokú bíróság azt hangsúlyozta, hogy miután a rétegvíz elvezetésére és megtisztítására nem vonatkoznak a Vkszv. rendelkezései, súlytalan az is, hogy mennyiben feleltek meg az alperesi adatszolgáltatás alapjául szolgáló mérőórák a Vkszv. és annak végrehajtási rendelete előírásainak. A követelés összecszerűsége vonatkozásában az elsőfokú ítéletben értékelt bizonyítatlanság csak a közérdekű per eredményeként az alperes által szolgáltatott adatok és a kereset szerinti vízmennyiség különbözete vonatkozásában áll fenn. Az alperes által közölt adatok a figyelembe vehető mennyiség meghatározása során kiindulási alapnak minősülnek, a felperes csak a kereset szerinti többletet tartozik igazolni. Arra is kitért, hogy az alperes gazdagodásként a felperes önköltsége és az arra felszámítható reális haszon megtérítésére köteles, ami nem azonosítható a hatósági árral. A gazdagodást az határozza meg, hogy a felperesi szolgáltatás a gazdagodás pillanatában milyen értéket képvisel, ahhoz milyen költségen lehet hozzájutni. Az igazolt (és indokolt) költségek a szolgáltatás idején és helyén szokásos anyag és munkadíjnak feleltethetők meg (Győri Ítéltábla Gf.II.20.218/2019/9.).

[35] A másodfokú bíróság a kereset 3. elemét képező, önállóan is elbírálható igényt jelentő vízterhelési díjelőleg tekintetében az elsőfokú bíróság által hozott elutasító rendelkezést helytállónak ítélte, és azt az rPp. 213. § (2) bekezdése alapján részítéleti rendelkezésével helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[36] A jogerős rész- és közbenső ítélet közbenső ítéleti rendelkezése ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és elsődlegesen e körben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéleti rendelkezésének helybenhagyása, másodlagosan ebben a keretben a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása érdekében.

[37] Az alperes lényeges, az ügy érdemére kihatóan az rPp. 213. § (3) bekezdését sértőnek tartotta a jogerős rész- és közbenső ítéletet amiatt, hogy annak rendelkező részéből nem állapítható meg fizetési kötelezettségének jogcíme, a jogerős határozat indokolásában pedig a másodfokú bíróság „ellenszolgáltatás”, illetve „díj” kifejezéseket is használt, így indokolása is ellentmondásos. E körben közzétett eseti döntésben (BH 2006.289.) foglaltakra utalt.

[38] Anyagi jogi és azzal összefüggő, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértések körében az alperes állította a Ptk. 6:579. § (1) bekezdésének, a Vksztv. 2. § 13. pontjának és

62. § (4) bekezdésének, a Kormányrendelet 17. § (1) bekezdésének, továbbá az rPp. 3. § (1) és (3) bekezdésének, 206. § (1) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének sérelmét.

[39] Vitatta, hogy a másodfokú bíróság által is elfogadott, a Vgtv. 4. § (1) bekezdés f) pontja szerinti vízkárelhárítási és vízkármegelőzési tevékenysége gyakorlásával jogalap nélkül gazdagodott volna. Hangsúlyozta, hogy a fenti – a helyi önkormányzatok számára jogszabályban előírt – közfeladat teljesítése következtében nem állhat elő jogalap nélküli gazdagodás a közfeladatot teljesítő oldalán.

[40] A releváns tényállás alapján megalapozatlannak, kirívóan logikátlannak és okszerűtlennek, ezért az rPp. 206. § (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta a másodfokú bíróság azon megállapítását, miszerint nem csupán a perbeli lehetőség állt rendelkezésére az általa kitermelt rétegvíz elvezetésére, tekintettel arra, hogy csak 2017 novemberétől valósult meg a rétegvíz elvezetésének a felperesi víziközmű-rendszer igénybevételét mellőző (műszaki) módja. Emiatt okszerűtlennek tartotta a másodfokú bíróságnak a párhuzamos perre történt utalását is, amely szerint szükségképpen tisztában kellett volna lennie azzal, hogy a felperesi rendszer igénybevétele nem maradhat ellenszolgáltatás nélkül. Szerinte éppen a felperesnek kellett számítania arra, hogy üzemeltetési tevékenysége alatt folytatódni fog az 1968 óta folyamatosan, ellenszolgáltatás nélkül végzett vízkármegelőzési és vízkárelhárítási tevékenység.

[41] Az alperes felülvizsgálati érvelése értelmében a felperes nem jogalap nélküli gazdagodás megfizetésére, hanem legfeljebb kártalanításra lenne jogosult a Kormányrendelet 17. § (1) bekezdése alapján, ha ki tudna mutatni az alperesi tevékenység folytán őt ért kárt. E körben hivatkozott a perben csatolt, az üzemeltetett partvédelmi kutak és víztelenítő aknák vonatkozásában kiadott vízjogi engedélyekre, amelyekkel összefüggésben hangsúlyozta: az általa végzett tevékenység egyrésztől nem jogalap nélküli, másrésztől nem gazdagodott a felperes rovására.

[42] Az alperes álláspontja szerint a jogalap nélküli gazdagodás egyértelmű meghatározásának hiányában csak következtetni lehet arra, hogy a másodfokú bíróság a gazdagodást a felperesi közművek igénybevételével realizálódó valamiféle megtakarításban látta. Szerinte ehhez képest a Kormányrendelet 17. § (1) bekezdése szerinti kártalanítási tényállás a szabályozás célját és jellegét tekintve a Ptk. 5:27. §-a szerinti, az ingatlanokkal kapcsolatos közérdekű használat kártalanítási tényállásának feleltethető meg.

[43] Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta a becsatolt vízjogi engedélyek előírásait, nem tárta fel, hogy milyen korábbi jogszabályi rendelkezések és vízügyi hatósági határozatok alapján került sor 1968-ban a rétegvíz csatornahálózatba történő bevezetésére, így alkalmazandók-e a vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény 33. § (4) bekezdésének rendelkezései. E körben a BH 1991.278. számú eseti döntésre utalt.

[44] Az rPp. 206. § (1) bekezdésébe, 221. § (1) bekezdésébe, és a Vksztv. 2. § 13. pontjába ütközőnek tartotta továbbá a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, miszerint annak a ténynek, hogy a felperes a víztisztítást kiszervezte, a Vksztv. 2. § 13. pontjára tekintettel a (víztisztítással összefüggő) perbeli igény érvényesíthetősége (a felperes ezirányú keresetőségi joga) szempontjából nem volt jelentősége. Érvelése értelmében a másodfokú bíróság a tényállás feltárása és erre vonatkozó bizonyítékok nélkül, továbbá az ő korábbi nyilatkozata ellenére vette figyelembe bizonyított tényként, hogy a felperes szennyvíztisztítást is végzett a perbeli időszakban, azt csupán „kiszervezte”, ezért a hivatkozott jogszabályi rendelkezésekbe ütközően állapította meg, hogy őt a perbeli időszakra fizetési kötelezettség terheli az általa üzemeltetett partvédelmi kutakból származó rétegvíz megtisztítása után abban az esetben is, ha a fizetési kötelezettsége a rétegvíz felperesi általi elvezetése vonatkozásában megalapozott lenne. E körben előadta: a másodfokú bíróság által fel nem tárt tényállás szerint a szennyvíztisztító üzemeltetésére vonatkozóan a felperesnek nem állt fenn a perbeli

időszakban üzemeltetési szerződése az önkormányzattal, ekként a másodfokú bíróság megállapításával ellentétben üzemeltetés hiányában – a Vksztv. 2. § 13. pontja alapján és figyelemmel a 2. § 26. pontja szerinti víziközmű üzemeltetés definícióra –, nem is szervezhette ki ezt a tevékenységet más gazdálkodó szervezet részére.

[45] Annak a ténynek, hogy a szennyvíztisztítási díj számlázását a felperes végezte a víziközmű-szolgáltatásra szerződéssel rendelkező felhasználók vonatkozásában, a perben nincs jelentősége, mivel a másodfokú bíróság által is megállapítottan a felek között nem jött létre víziközmű-szolgáltatási jogviszony, a megállapított jogalap nélküli gazdagodás alapossága esetén pedig annak rovására történhetett gazdagodás, aki a szennyvíztisztítást ténylegesen elvégezte. Ez pedig az erre üzemeltetési szerződéssel rendelkező cég4 Kft. volt.

[46] Kitért arra is, a másodfokú bíróság által fel nem tárt tényálláshoz tartozik az a tény is, miszerint az említett kft. részére a felperes semmilyen fizetést nem teljesített a perbeli rétegvíz tisztításával összefüggésben, és tudomása szerint e cég számlákat sem állított ki a felperes felé. Ebből következően a felperesnek nincs keresetőségi joga az általa el nem végzett szennyvíztisztítás után jogalap nélküli gazdagodás megtérítésére, ezért a jogerős határozat felülvizsgálattal támadott részét az rPp. 3. § (1) bekezdésébe is ütközőnek tartotta.

[47] Az rPp. 3. § (3) bekezdésébe és 206. § (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta továbbá az alperes a másodfokú bíróság azon következtetését, hogy semmivel nem igazolta azon perbeli állítását, miszerint a felperes valamennyi költsége térül a hatósági díjakban. Rámutatott: erre vonatkozóan nem kapott sem tájékoztatást, sem felhívást a bíróságtól. Ezt a kérdést az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán nem vizsgálta, a másodfokú bíróság pedig nem adott számára e körben fennálló bizonyítási kötelezettségről az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást. Ugyanakkor téves volt a másodfokú bíróságnak a Vksztv. 62. § (4) bekezdésére történt hivatkozása, mert az e jogszabályhelyben foglaltaknak megfelelő szennyvízelvezetési díj Vksztv. 65. § (1) bekezdése szerinti, miniszter általi megállapítására a mai napig nem került sor. Ahogyan arra korábban hivatkozott: hivatal mint korábbi árhatóság által meghatározott díjak irányadóak jelenleg is a megalkotni elmulasztott miniszteri rendelet hiányában, a Vksztv. 76. § (1) bekezdése alapján, ezért a Vksztv. 62. § (4) bekezdése nem lehet irányadó.

[48] Ugyancsak a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében az alperes amiatt is tévesnek tartotta a jogerős határozatot, mert egyrészt az ellentétes a Kúria Pfv.VI.20.619/2020/6. számú (BH 2020.367. számon közzétett) döntésében foglaltakkal, másrészt a másodfokú bíróság által hivatkozott saját, Gf.II.20.218/2019/9. számú ítélettel érintett ügyben a peres felek mindannyian a Vksztv. személyi hatálya alá tartozó víziközmű-szolgáltatók voltak, akik között a Vksztv. 67. §-a által szabályozott víziközműves kapcsolódó szolgáltatás (átadás) szerződés alapján történő nyújtására tekintettel felmerülő átadási ár, illetve kötbérfizetési kötelezettség volt vitás, nem a Vksztv. hatályán kívüli közfeladat ellátási kötelezettség teljesítése keretében, vízjogi engedélyek alapján a szennyvízelvezető hálózatba bocsátott rétegvíz elvezetésének díja, vagy az ezáltal elért állítólagos jogalap nélküli gazdagodás megfizetése.

[49] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[50] A felülvizsgálati eljárás kereteit illetően a Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelem kizárólag a jogerős rész- és közbenső ítélet közbenső ítéleti rendelkezését támadta, így a keresetet érdemben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyó jogerős részítéleti rendelkezés nem képezte a felülvizsgálat tárgyát. Lényeges továbbá, hogy az rPp. 275. § (2) bekezdése szerinti felülvizsgálati korlátokra tekintettel a jogerős határozat felülvizsgálattal támadott fenti rendelkezésének felülvizsgálatát a Kúria

kizárólag az alperes által felülvizsgálati kérelmében konkrétan megjelölt jogszabálysértések tekintetében végezhetette el, és miután közbenső ítéleti (jogalapi) döntés felülvizsgálatáról volt szó, erre figyelemmel a Kúria az összecszerűség tekintetében nem foglalhatott állást.

[51] Az így meghatározott felülvizsgálati keretek között eljárva a Kúria a felülvizsgálat eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős közbenső ítéleti rendelkezés az alábbiakra tekintettel az ügy érdemére kihatóan eljárási szabályt sértő, amire figyelemmel a felülvizsgálati kérelem alapos.

[52] Az alperes felülvizsgálati kérelmében helytállóan hiányolta a jogerős rész- és közbenső ítélet közbenső ítéleti rendelkezést tartalmazó részéből a terhére megállapított fizetési kötelezettség jogcímének a másodfokú bíróság általi megjelölését. A marasztalás jogcímének egyértelmű meghatározása szempontjából a másodfokú bíróság indokolása sem volt következetes, tekintettel arra, hogy „ellenszolgáltatás”, illetve „díj” fizetésre is utalt. Ugyanakkor jogerős határozatának [25] pontjában az alperes terhére megállapított fizetési kötelezettség jogcímét a másodfokú bíróság konkrét anyagi jogi jogszabályhely felhívásával [Ptk. 6:579. § (1) bekezdés] megjelölte, továbbá indokolása ezt megelőző [24] pontjában is egyértelműen megnevezte a felek közötti szerződés hiányában az elszámolásra irányadó jogintézményt: a jogalap nélküli gazdagodást. Az így aggálytalanul azonosítható jogcím rendelkező részi hiánya ezért önmagában az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabálysértés, amely hatályon kívül helyezést nem indokolt volna.

[53] Alapítván az alperes azon hivatkozása, miszerint a Vgtv. 4. § (1) bekezdés f) pontja szerinti vízkármegelőzési és vízkárelhárítási feladat mint az önkormányzatot terhelő közfeladat általa történő ellátása kizárja a felek relációjában a jogalap nélküli gazdagodás alkalmazhatóságát. E körbe vonhatóan alapítván az a felülvizsgálati hivatkozása is, hogy az 1968. óta létező „történelmi előzmények”, illetve a szakhatósági engedélyek léte a felperes által üzemeltetett csatornarendszer használatát illetően (a rétegvíz perbeli időszaki elvezetése terén) szintén kizárná a jogalap nélküli gazdagodás megállapíthatóságát. E hivatkozásaival összefüggésben a Kúria rámutat, a jogalap nélküli gazdagodás esetén nem az adott tevékenységnek kell „jogalap nélkülinek” lennie, továbbá a vízjogi engedélyek léte, az azok birtokában végzett tevékenység önmagában szintén nem zárja ki e jogintézmény címén a gazdagodás bekövetkezését.

[54] A perbeli (2017. január 1. - 2017. augusztus 31. közötti) időszakra érvényesített felperesi igény tekintetében releváns tényállás megállapításához, illetve az erre az időszakra érvényesített igény érdemi elbíráltóságához ugyancsak nem volt szükség az 1968-as engedélyek vizsgálatára, a korabeli viszonyok feltárására, továbbá szükségtelen lett volna az 1964. évi IV. törvény alkalmazhatóságának tisztázása is. E körülményekre az alperes az eljárás korábbi szakaszában nem hivatkozott.

[55] Téves a Kormányrendelet 17. §-a szerinti kártalanítási igénnyel összefüggésben kifejtett alperesi felülvizsgálati álláspont is. A felperes semmilyen kárigényt nem érvényesített a perben [rPp. 121. § (1) bekezdés c) pont], nem is állította bármilyen kár (kárfajta) bekövetkezését. A Kúria kiemeli továbbá, hogy a Kormányrendelet 17. § (1) bekezdése a „vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásával összefüggésben keletkező, a Vgtv.-ben, valamint egyéb jogszabályban meghatározott jogviszonyokból eredő kártalanítás” felőli bírósági jogkörről, az ilyen károk esetén követendő eljárásról rendelkezik. Az alperes gazdálkodó szervezet attól, hogy vízjogi engedélyek birtokában végzi az önkormányzattal kötött szerződés alapján annak közfeladatát, nem gyakorol vízgazdálkodási hatósági jogkört, így ez a hivatkozása is irreleváns.

[56] Nem alapos az alperes hivatkozása a Kúria Pfv.VI.20.619/2020/6. számú (BH 2020.367. számon megjelent) eseti döntésében kifejtettekre vonatkozóan sem, figyelemmel a

jelen felülvizsgálat alapját képező (országosan is egyedi) és a hivatkozott jogeset tényállása közötti alapvető eltérésre, valamint a két ügyben érvényesített jogok különbözőségére.

[57] A másodfokú bíróság helytálló, az rPp. hatálya alatti perekben kimunkált következetes, általa is felhívott bírói gyakorlatnak [Legf. Bír.Gfv.VII.30.207/2004., megjelent: EBH 2004.1143.] megfelelő álláspontot foglalt el jogerős határozata [17] és [18] pontjaiban a kereset érdemi elbíráhatóságával összefüggésben. Az e körben kifejtett indokaival a Kúria maradéktalanul egyetértett, azokra – megismétlésük nélkül – az rPp. 270. § (1) bekezdésének utaló rendelkezése folytán alkalmazandó 254. § (3) bekezdése alapján egyetértőleg visszautal. Kiemeli: az rPp. hatálya alatti polgári perben [eltérően a hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) jogcímhez kötöttségen alapuló rendszerétől] a kereset jogalapjaként a fél által hivatkozott téves jogi minősítéstől (az adott ügyben tévesen: közszolgáltatási szerződés) a bíróság eltérhet, ebben az értelemben a kereseti kérelem a bíróságot nem köti, a rendelkezésre álló tények, adatok, bizonyítékok alapján a hiányos vagy helytelen jogcím helyett más, helyes jogcímen is megítélheti a követelést. Ennek kifejezett feltétele azonban, hogy a helyes minősítéshez szükséges minden tény, bizonyíték, adat rendelkezésre álljon. A tényállás teljeskörűen tisztázott volta értelemszerűen minden, a perben érvényesített kereseti követelés tekintetében fennálló követelmény, ennek teljesülése nélkül a bíróság megalapozottan nem hozhat marasztaló döntést.

[58] Az adott ügyre vetítve ennek a jelentősége abban állt, hogy – amint a másodfokú bíróság is jelezte indokolásában – a részítélettel elutasított harmadik kereseti elem (vízterhelési díjelőleg) mellett a felperes kereseti tényállítása szerint két, eltérő tevékenységének (szolgáltatásának) ellentételezésére kérte az alperes marasztalását: egyrészről a rétegvíznek az alperes által a felperesi üzemeltetésben lévő csatornahálózatba való elvezetésével (első kereseti elem), másrészről a már a csatornahálózatba került rétegvíznek az ettől műszaki és jogi értelemben is elkülöníthető tisztításával (második kereseti elem) kapcsolatos ellenértékének megfizetésére kérte a marasztalást.

[59] A hiányos, illetve téves jogcímen előterjesztett kereset felől eltérő, helyes jogcímen a bíróság a fentebb írtak értelmében tehát csak a kereset teljeskörű, azaz annak valamennyi elemére kiterjedő tényalapjának fennállta esetén határozhat. Az adott ügyben az alperes által kitermelt rétegvíz felperes által üzemeltetett csatornahálózaton történő elvezetésének ténye, és e körben a döntés ténybeli megalapozottsága megállapítható, a tisztítás mint második kereseti elem tekintetében azonban az alábbiakra figyelemmel nem.

[60] Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontjára tekintettel a víztisztítás körében nem állapított meg tényállást. A másodfokú bíróság határozata indokolásában, az alperes ellenkérelmének rögzítése körében {jogerős határozat [7] pont} rögzítette az alperes védekezésének azt a részét, miszerint: „A partvédelmi művekből (csápos kutakból és víztelenítő aknákból) származó vízzel összefüggésben a felperes szennyvíz-elvezetési és tisztítási szolgáltatást nem végzett, s a szennyvíztisztító telepet ténylegesen nem is ő üzemelteti.” Ezt követően – immár határozata jogi indokolásában {jogerős határozat [22] pont} – a másodfokú bíróság azt rögzítette: „Tény, hogy a felperes a szennyvíztisztítást kiszervezte (Vksztv. 2. § 13. pont), az igény érvényesíthetősége (kereshetőségi joga) szempontjából azonban ennek nem volt jelentősége.”

[61] Az alperes megalapozottan sérelmezte felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság ezen kettős megállapítást tartalmazó mondatát, mint a tényállás jogi indokolásban megjelent egyfajta „kiegészítését”, valamint az abból levont, a kereshetőségi jogot érintő jogkövetkeztetését is.

[62] Amikor a másodfokú bíróság a fellebbezési eljárás során – helytállóan – észlelte, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az rPp. talaján álló perben a jogcímhez

kötöttséget, amire figyelemmel az eltérő jogcímen történő marasztalást lehetségesnek ítélte, vizsgálnia kellett volna valamennyi – így nem csupán az első kereseti elem (a rétegvíz elvezetés), hanem a második kereseti elem (a víztisztítás) – ténybeli alapjának fennálltát is. Ennek körében a rendelkezésre álló adatok alapján a tényállás kiegészítésével, releváns adatok hiányában a felek nyilatkoztatásával, szükség esetén részbizonyítás felvételével kellett volna megállapítania hiánytalan tényállás.

[63] Ehhez képest a másodfokú bíróság az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás és erre épülő, az rPp. 141. § (2) és (6) bekezdései szerinti felhívás, valamint a tényállás e körben való kiegészítése nélkül, csupán jogi indokolása körében rögzített egy alapvető jelentőségű körülményt, amelynek fennálltát az alperes az eljárás korábbi szakaszában – a perbeli nyilatkozatok körében a másodfokú bíróság által is rögzítetten – kifejezetten vitatta. Ezen túl a másodfokú bíróság sem a jogi indokolásában tett „ténymegállapítására”, sem az abból levont, a keresetösségi jogot érintő jogkövetkeztetésére vonatkozóan nem adott érdemi indokolást.

[64] A Kúria rámutat: az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 3. és 4. pontjaiban foglaltak értelmében nem lett volna akadálya, hogy a másodfokú bíróság e körben az említett jogszabályhelyek alapján és jogkövetkezmény terhével felhívja a felperest a víztisztítás körében – és az alább írtak szerint az alperest egy másik kérdés tekintetében – határozott tényállításaik és bizonyítási indítványaik megtételére, illetve a rendelkezésükre álló bizonyítékaik csatolására, melyek eredményéhez képest folytathatta volna eljárását, illetve hozhatta volna meg határozatát a felperes keresetének mindkét eleme jogalapjának körében, a tényállás esetlegesen szükséges kiegészítésétől függő eredménnyel. Enélkül a másodfokú bíróságnak a víztisztítás tekintetében tett ténybeli megállapítása egyrészt megalapozatlan, így az ügy érdemére kihatóan sérti az rPp. 206. § (1) bekezdését, továbbá mind az említett „ténymegállapításának”, mind az abból levont, a keresetösségi joggal kapcsolatos következtetésének tekintetében indokolásában is hiányos, mert a másodfokú bíróság nem adott számot jogerős határozatában arról, hogy e megállapítását milyen tényekre, perbeli adatokra, bizonyítékokra alapította. Erre tekintettel a jogerős közbenső ítéleti rendelkezés az rPp. 221. § (1) bekezdését is sérti.

[65] Felülvizsgálati kérelmében az alperes azt is megalapozottan sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság indokolása szerint semmivel nem igazolta azon perbeli állítását, miszerint a felperes valamennyi költsége térül a hatósági díjakban, tekintettel arra, hogy e körben sem kapott a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást, illetve felhívást.

[66] A fenti tényállás-megállapítási hiányok a kereset első és második elemének jogalapját is érintik, amelyek tisztázása azonban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítás tilalmára tekintettel nem pótolható.

[67] A kifejtettekre tekintettel szükséges, nagyobb terjedelműnek tekinthető bizonyítási eljárásra, valamint a felek rendes jogorvoslati jogának változatlan biztosítása érdekében a Kúria az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős rész- és közbenső ítélet felülvizsgálattal érintett közbenső ítéleti rendelkezését az elsőfokú ítéletre kiterjedően hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot utasította új eljárásra és új határozat hozatalára.

[68] A megismételt elsőfokú eljárásban a bíróságnak az rPp. 3. § (3) bekezdése és 141. § (2) bekezdése alapján, utóbbi jogszabályhely (6) bekezdése szerinti jogkövetkezmény terhével, megfelelő határidő tűzése mellett, a kereset első és második elemére nézve fel kell hívnia a feleket a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében a perbeli időszakra (2017. január 1. - 2017. augusztus 31.) vonatkozóan konkrét tényállításaik megtételére.

[69] E körben a felperesnek nyilatkoznia kell, és meg kell jelölnie bizonyítási indítványait, illetve csatolnia kell bizonyítékait arra vonatkozóan, hogy milyen ténybeli alapon érvényesít a

rétegvíz tisztítása (a második kereseti elem) tekintetében fizetési kötelezettség iránti marasztalási igényt az alperessel szemben, továbbá ugyanebben a körben nyilatkoztatni kell az alperes felülvizsgálati kérelmében ezzel összefüggésben tett tényállításaira (ki végezte a perbeli időszakban a víztisztítást; a megnevezett gazdasági társaság és a felperes között volt-e, ha igen milyen gazdasági kapcsolat; ennek keretében a felperest terhelte-e, ha igen milyen alapon és összegben fizetési kötelezettség a megnevezett gazdasági társaság irányában; miként működött közöttük a számlázás rendszere, stb.). A kereset ezen elme megalapozottsága esetén pergazdaságossági okokból célszerűnek látszik a felek felhívása az elvezetett rétegvíz (első kereseti elem) és a tisztított rétegvíz (második kereseti elem) mennyiségeinek igazolására, e tekintetben is tényelőadásai és bizonyítási indítványai előterjesztése is.

[70] Ugyancsak a fenti jogszabályhelyek alapján és jogkövetkezmények terhével, szintén megfelelő határidő tűzése mellett fel kell hívni az alperest azon tényállítása igazolására, miszerint a felperes valamennyi költsége térül a hatósági díjakban.

[71] A fentiek tisztázását követően kerülhet az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy az első és második kereseti elem tekintetében is megalapozott tényállást állapítson meg, melyet követően – jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történő fizetési kötelezettség megállapítása esetén – megfontolhatónak látszik a jogalap körében történő ismételt határozathozatal.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[72] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 3. § (3) bekezdés, 206. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[73] Az rPp. hatálya alatti polgári perben [eltérően a hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) jogcímhez kötöttségen alapuló rendszerétől] a kereset jogalapjaként a fél által hivatkozott téves jogi minősítéstől a bíróság eltérhet, ebben az értelemben a kereseti kérelem a bíróságot nem köti, a rendelkezésre álló tények, adatok, bizonyítékok alapján a hiányos vagy helytelen jogcím helyett más, helyes jogcímen is megítélheti a követelést. Ennek kifejezett feltétele azonban, hogy a helyes minősítéshez szükséges minden tény, bizonyíték, adat rendelkezésre álljon.

Záró rész

[74] A hatályon kívül helyezésre tekintettel a Kúria az rPp. 275. § (5) bekezdése alapján az alperes felülvizsgálati eljárási költségét csupán megállapította, annak viseléséről a megismételt eljárásban kell a bíróságnak döntenie. Az alperes a közbenső ítéleti rendelkezés felülvizsgálatára tekintettel meg nem határozható felülvizsgálati pertárgyértékre figyelemmel 70.000 forint összegű felülvizsgálati eljárási illetéket rótt le, melyhez a Kúria az ugyancsak meg nem állapítható felülvizsgálati pertárgyérték alapulvételével számította hozzá az alperes ügyvédi képviselőjével kapcsolatban a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései szerinti mértékű, mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget.

[75] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, a felülvizsgálati eljárással összefüggésben felmerült költsége nem ismert, ezért annak megállapításáról a Kúriának nem kellett rendelkeznie.

[76] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően, az alperes kérelmére tárgyaláson bírálta el.

[77] A végzés elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. július 5.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró